

ՏԵՍԻԼ ԸՆԴԿՏ. 1957Ի, ԱՄՄԱՆ

Ա.

Մինչև երեկ,
Աշխարհն այս մեծ իմ աշխրուն՝
Խաղալիքի տուփ էր աղուոր,
Լուսինն արծաթ ծաղիկ մ'ինչպէս,
Ձուրերն ի վարձկապոյսներուն.
Հոգիս գէժ՝
Բաց էր նրման խնկասուլի,
Սիրսն իրերուն:

Անցան օրերն անմեղութեան,
Ոսկի դուռնէն իմ մանկութեան,
Մեր սարերու արեւին պէս մեղրահոտան,
Ձուարք նրման առուններուն,
Ծըմակներու ձիւնէն բրնձով:

Մութին ինկան, կաթիլ կաթիլ,
Օրերն աղուոր ու միամիտ
Պատանութեան,
Յետոյ անպարտ բըռան զաջին
Հաւերն ոսկի երակներուն,
Լեռան ետին ժամանակին:

Եւ օրերու աւաղին մէջ,
Ինկան անձայն փերանքներ սուրբ,
Ձոր կը պահէ երբեմն հոգին
Նոյնիսկ իրմէն:
Սիրս էր բարի ու բաշխեցի
Հոգին իմ պարզ մարդոց բոլոր:

Բ.

Որ մը սակայն,
Օրերուն դէմ իմ անձկութեան,
Ինկաւ մըբուռն աչքներէս
Հազարթեւան,
Եւ ըզզացի թէ մարդն էր չար
Ու ապիրաս,
Ծախած ինքզինք նիւթին, փառքին,
Եւ պղծելով անպղծելին:

Մարդն այդ զազիր,
Հսկայ որդր այս աշխարհին,
Գանկը որուն չարիքի բոյն,

Սիրսն ալ զարեանք արտադրող,
Մեքենայ հին, մեքենայ նոր,
Կը հանդերձէ չարիք ու թոյն
Իր ընկերին,
Լի հանոյժովն անառնական:

Ձրկար իրաւ եւ չրկար սոս,
Բոլոր անուրջ, բոլոր խաբկանք,
Ցնորք սրտի,
Բառեր էին Աստուած եւ մահ,
Մեր պատրաստմանն ոսկեգոծող:
Եղբայրութիւն, պատիւ ու սէր,
Սոսեր աղուոր,
Անմիտներու սիրսն օրորող:

Ու կը զգայի թէ կ'արքննար,
Հոգիս մէջ մարդն անծանօթ,
Ձոր եղթայի էի զարկեր
Տարիներով,
Եւ որ հիմա բռնած դառայն,
Կը բարձրանար սանդուղներէն
Իմ էութեան,
Իր Երթերուն՝ կարմիր ծիծաղ,
Ու երգն անհուն ասելութեան,
Ձոր կ'երգէ մարդ,
Երբ կը մորթէ պատեածներն իր:

Գ.

Անդունդ մը խոր,
Կ'անջատէ զիս սուրբ եւ բարի
Ցրնորմներէն իմ երբեմնի,
Ու զգուանով կը նետեմ վար
Եւ ուտեմ,
Ծանր մախալն իմ սէրերուն
Ու հաւաստին,
Խորիս մը ինչպէս ալ անօգուտ:
Շուրջս ամէն ինչ սեւ ու Երջուած,
Արեւ, երկինք, դառ, լեռ ու ծով,
Մարդն ու Աստուած,
Ալ չեն խօսիր իմ հոգիին.
Տեսիլ մը նոր, մահասարսուտ,
Կը սառեցնէ հրաշքս ամբողջ,
Բայց կը խնդամ ես տարօրէն,
Բանէն ելած մարդու մը պէս,
Աչքիս՝ արցունք,
Սիրս լեցուն կըրակներով:

Որն է քղձանք, գիշերն հանգիստ,
Աւելարհն ամբողջ՝
Պարապութիւն մ'է անսահման,
Արեւն մարդոց մեծ բարեկամ,
Աւելարհն անհուն
Կապուած նաւակ իր ջուրերուն,
Լուսինն կղզի մը դեռ սառած:

Ու մարդն յիմար, որդ անանուն,
Որ կը կտրծէ թէ գիտութեան նշոյլներով,
Պիտի կրնայ յուսաւորել
Մեր աւելարհն այս աւելի լաւ
Քան արեւու լոյսը պայծառ:
Կ'ասեմ մարդն այդ
Իրաւունքովն ասելութեան,
Որ կը նայի այս աւելարհին,
Զայն շինողի յաւակնութեամբ:

Հուրն արեւուն,
Հորիզոնին վրայ հեռուն,
Կը կաթիլթի ինչպէս արիւն
Մորթուած եզան.
Լուսին, աստղեր, սիրտեր սառած,
Դազալին մէջ երկնի կապոյտ,
Ու մեր երկրի հողն է պարտաւ
Մեռելներով,
Զի ամէն տեղ մահն է կախեր
Սուրն իր մրռալլ,
Ու մարդն է միշտ ընկերին գալլ,
Մոլորցին մէջ իր գիւստիչ
Եւ անայլայլ:

Մութ է հոգիս,
Եւ քղձանքներս անարձագանգ,
Զունիմ ոչ խինգ, ոչ բարեկամ,
Զեռք մ'անոպայ,
Գոցեր է գուռն երազներուս,
Մինչեւ երէկ այնքան աղուոր:

Աւելարհն այս լայն,
Կը թրթրռայ, կ'ալեկոծի,
Շունչէն անհուն ասելութեան,
Ուր անկարն է որսն հզօրին,
Ճորսն ալ իրոց հլլու գերին.
Գիւղ ու քաղաք, ծով ու ցամաք,

Օրէնքին սակ այս սիրական,
Դեռ կը մընան:

Քիչ մը անդին՝ որսն իր բերած,
Դէպի երկինք կը բարձրանայ
Հըզօր բազէն թեւասարած:

Դ.

Ա.Տելութիւն,
Գինի կարմիր, հուր սրբազան,
Մեր օրերու ողբերգութեան,
Անունդ մարդիկ ամէն առօրու եւ իրիկուն
Կրնան կարգալ,
Լուսնին վըրայ եւ արեւուն:

Ա.Տելութիւն,
Քաղաքակիրթ մեր օրերու
Նոր յայտնութիւնն,
Անունդ մարդիկ կրնան հեզել,
Արիւնքերուն վըրայ ծովուն,
Անապատի աւազներուն:

Ու սակաւին,
Թող որ գրուի անունդ աղօտր,
Հակասներուն վըրայ մարդոց,
Եւ ձեռներուն՝
Որոնք ինծի դեռ կ'երկարին,
Ժպիսներու մէջ անպատում:

Դուն ըսկիզբն ես եւ դուն վախճան,
Մեր օրերու ողբերգութեան,
Կ'ուզեմ ապրիլ յանուն քու մեծ
Համարսութեան,
Մահուան չափ խոր եւ անմահանջ:

Յանուն սիրոյս եւ հաւասքին,
Ժպիսներուն եւ արցունքին,
Որոնք անձայն, կաթ կաթ ինկան
Դիւերուան խոր,
Կ'ուզեմ լեցուիլ քեզմով միայն,
Ու բաժնել քեզ իբրեւ մատուց,
Իբրեւ նշխար,
Հեռու մօտիկ մարդոց բոլոր:

ՎՏԱՐԱՆԴԻ